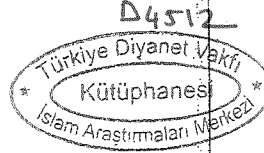

SONRA GELEN DOKÜMAN

14 Ağustos 2021

“Topkapı Sarayı Oğuznâmesi” Hakkında

Atabey Kılıç*

Destanlar, bilindiği üzere, ancak belli bir medeniyet seviyesine ulaşmış milletlerin tarihi zenginliklerinden kaynaklanan önemli dil ve kültür yâdigârlarıdır. Türkler, destan bakımından dünyanın en zengin milletlerinin başında gelmektedir. Biz Türkler, ancak birkaç milletin birer destan ile arz-ı endâm ettiği destanlar sahasında, onlarca örnekle benzersiz bir yere sâhibiz. Yaratılış Destanı'ndan Türeyiş'e, Göç'ten Bozkurt'a, Oğuz Kağandan Ebâ Müslim'e, Battal Gâzi ve Sarı Saltuk'a varıncaya kadar onlarca destanın her biri, Türk kültürünün derin tarihi ve engin, zengin birikimi hakkında ayrı ayrı bilgi vermekle kalmaz, dünya üzerindeki mâcerâlarımızı da hatırdâ tutar.

Oğuznâme¹ veya daha yaygın kullanılışı ile Oğuznâmeler, üzerinde yıllarca çeşitli çalışmalar yapılmış ve Türk kültürünün hâlâ büyük müşkülle dolu inceleme alanlarındandır. Dede Korkut Hikâyeleri'nin de dâhil edilebileceği Oğuznâme geleceğine dâir, 2020 Mart ayında yayımlanan değerli bir eserden çoğumuz haberdâr olmuştur. 14 Eylül 2017'de kaybettiğimiz Semih Tezcan Hocamızın Yapı Kredi Yayınları arasında neşredilen bu kıymetli eseri, ne yazık ki basılmış hâliyle müellifi görememiştir. Tezcan'ın² yıllardır

1 Oğuznâme hakkında ana hatlarıyla bilgi edinmek için bkz.: <https://islamansiklopedisi.org.tr/oguzname>

2 Merhum hocamız Semih Tezcan, Erciyes Üniversitesi

Oğuzname (150260)

üzerinde çalıştığı Topkapı Sarayı Oğuznâmesi, muhterem eşi Nuran Tezcan tarafından, notları tekrar gözden geçirilerek yayımlanmıştır. Arka kapağında verilen “Bu kitap (Topkapı Sarayı Oğuznâmesi), 1932'den beri bilinen, tam metni 1934'ten bugüne birçok bilim insanı tarafından okunup yayımlanan, üzerinde yorumlar yapılan 3 sayfaya yayılmış 65 satırdan oluşan bir Oğuznâme'yi, daha doğrusu bir Oğuznâme parçasını konu ediniyor. Dede Korkut Oğuznâmeleri'nin yakın akrabası, hatta onlardan da eski, belki Ana Destana onlardan da yakın... Topkapı Sarayı Oğuznâmesi, doğru okunup gereği gibi anlaşılırsa bugün üç nüshaya çıkmış olan Dede Korkut boy ve soylamalarının daha rahat çözümlenmesine katkıda bulunacak değerde. Manzum, ancak bu özellikleri tam olarak ortaya konulamamış güçlükte okunabilen işlek yazılı bir metin. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Kitapları arasında 1390 sayı ile kayıtlı Yazıcioğlu Ali'nin Selçuknâme yazmasına iliştilirilmiş (sağ kapak müsvedde sayfaları) bu çok önemli Oğuznâme parçası için Dede Korkut Oğuznâmeleri Üzerine Notlar'da uyguladığı yöntemle uzun süreli emekler vermiş olan Semih Tezcan, kitabını tamamlayamadan aramızdan ayrılmıştır. Elde kalan dosya son haliyle eşi Nuran Tezcan tarafından düzenlenerek yayına hazırlanmıştır. Topkapı Sarayı Oğuzna-

Klasik Türk Edebiyatı Topluluğu çatısı altında çoğunu Kayseri'de bir seri hâlinde düzenlediğimiz Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumları'nın hem bilim heyetinde yer almış hem de sunduğu tebliğler ile sempozyumların ilmi seviyesine katkıda bulunmuştu. Semih Tezcan'ın, vefâtının ardından pek çok yazı ile anıldığını hatırlatalım. Hocamızın hayatı ve eserleriyle ilgili derli toplu bilgiler için bkz.: Mizan Coşkun Özgür, “Bir Ömür Türkoloji... Prof. Dr. Semih Tezcan Anusuna”, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C. 57, Sayı 57, 2017, 283-293. s.

mesisi, tamamlanmamış da olsa eski Türk metinlerini okumayı yaşama biçimi haline getirmiş çağımızın önemli filologlarından birinin imzasını taşımaktadır.” şeklindeki bilgiler, yayın sürecini özetler mâhiyettir. Yine, “Semih Tezcan'dan Sonra” başlığı altında Nuran Tezcan tarafından verilen “2000'li yılların başından itibaren her yıla bu çalışmasını bitirmek hedefiyle başlandı. Yapı Kredi Yayınları'nın danışman editörü Sabri Koz, bu çalışmaya da büyük ilgi duyuyor; yayın aşamasına geleceği günü merakla bekliyordu. Her yıl sabırla Semih Hoca'ya çalışmanın ne durumda olduğunu, ne zaman biteceğini, ne zaman göndereceğini soruyordu. Birkaç yıl yayın programına alınmış, hatta yıllık toplu ilanlarda da yer verilmişti. O da bitirmeyi çok istiyordu, ancak hep 'ekleyeceği birkaç not, birkaç kanıt daha...' vardı. Yıllarca süren bu çalışmanın 'eklenecek birkaç notu'nun sonu gelmiyordu. Sabri Koz'un ısrarlı ve umutlu bekleyişi, öğrencisi olan meslektaşlarının ‘Hocam Topkapı Sarayı Oğuznâmesi ne oldu?’ soruları sürüyor; o ise çalışmaya devam ediyordu. Kendisi de bunu yazdığı Önsözünde ‘Şimdi bu kitapta, uzun yıllardan beri yazı masalarımın üzerinden kalkmamış, görüntüsü bilgisayarlarımın ekranlarından eksik olmamış, çözülememiş/çözülemeden bilmeceleriyle zihnimi her gün yeniden bilemiş olan bu güç metni, Topkapı Sarayı Oğuznâmesi'ni yayınlıyorum’ cümlesiyle vurguluyordu/vurgulamıştı. Çünkü o, metin okumuyordu, kendi ifadesiyle ‘metin onarıyordu’. Bilindiği gibi o, Türkçenin yatay ve dikey olarak yalnız sözcüğüne değil, çağlar boyu Türkçe düşünme ve söyleme mantığına da hâkimdi, dolayısıyla kelimeyi yalnız içerdiği Arap harflerine bağlı kalarak değil, Türkçenin kökenden gelen sözcüğüne, Türk lehçe ve dillerindeki paralel kelime, anlam ve kullanışlarına, Türkçenin çağlar boyu düşünme ve cümle mantığına bağlı kalarak, karşı-